

Cauza C-156/24**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

28 februarie 2024

Instanța de trimitere:

Corte suprema di cassazione (Italia)

Data deciziei de trimitere:

2 februarie 2024

Recurentă:

STM srl.

Intimat:

Ministero della Giustizia

Obiectul procedurii principale

Recurs declarat împotriva unei hotărâri prin care s-a statuat că, în pofida efectuării cu întârziere a plății unor sume datorate pentru închirierea unor instrumente de interceptare către un parchet, nu pot fi aplicate dobânzi de întârziere în temeiul Decretului legislativ nr. 231/2002, întrucât raportul juridic existent între părți [societatea de închiriere și Ministero della Giustizia (Ministerul Justiției)] nu poate fi calificat drept tranzacție comercială

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea, în temeiul articolului 267 TFUE, a dreptului Uniunii, în special a articolului 4 alineatul (3) TUE, a articolului 47 din cartă, a articolului 2 punctele 1 și 2 și a articolului 10 alineatul (1) din Directiva 2011/7/UE

Întrebările preliminare

1) Principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, dreptul fundamental la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și Directiva 2011/7/UE, în special articolul 2 [punctul 1] și [punctul 2] din aceasta, trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții normative sau unei practici naționale care (i) exclude calificarea drept „tranzacții comerciale” în sensul directivei menționate a prestărilor de servicii efectuate contra cost de locatori la cererea parchetelor și (ii) exclude, în consecință, din sfera reglementării privind dobânzile prevăzută de directivă creanța pretinsă de locatori pentru prestațiile efectuate în beneficiul parchetelor?

2) Principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, dreptul fundamental la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și Directiva 2011/7/UE, în special articolul 10 alineatul (1) din aceasta, trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții normative sau unei practici naționale care nu prevede un termen determinat pentru plata remunerațiilor datorate unui prestator de servicii și/sau care prevede de asemenea că astfel de drepturi pot fi invocate numai prin căile de atac prevăzute de Decretul Președintelui Republicii nr. 115/2002 – Textul unic privind taxele judiciare, mai precis numai prin calea de atac a opoziției împotriva ordonanței de plată?

Principalele dispoziții de drept al Uniunii invocate

Directiva 2000/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 iunie 2000 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale: considerentele (5), (7) și (9)

Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale: articolul 2 punctele 1 și 2 și articolul 10 alineatul (1), precum și considerentele (3) și (4)

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene: articolul 47

Principalele dispoziții naționale invocate

Decretul legislativ nr. 231 din 9 octombrie 2002 de transpunere a Directivei 2000/35/CE privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale (GURI nr. 249 din 23 octombrie 2002) [denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 231/2002”], astfel cum a fost modificat prin Decretul legislativ nr. 192 din 9 noiembrie 2012 de modificare a Decretului legislativ nr. 231 din 9 octombrie 2002 în vederea transunerii integrale a Directivei 2011/7/UE privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile

comerciale, în conformitate cu articolul 10 alineatul 1 din Legea nr. 180 din 11 noiembrie 2011 (GURI nr. 267 din 15 noiembrie 2012): articolele 1-5

Decretul Președintelui Republicii nr. 115 din 30 mai 2002 privind Textul unic al dispozițiilor cu putere de lege și al normelor administrative în materia cheltuielilor de judecată (suplimentul ordinar la GURI nr. 139 din 15 iunie 2002) [denumit în continuare „TUSG”]:

articolul **168**: „1. Drepturile personalului auxiliar al instanțelor judecătorești și al parchetelor [...] se stabilesc prin ordonanță de plată motivată de către instanța judecătorească sau parchetul sesizat. 2. Ordonanța se comunică beneficiarului și părților, inclusiv ministerului public, și este titlu executoriu provizoriu [...]”;

articolul **168-bis**: „1. Cheltuielile aferente prestațiilor prevăzute la articolul 96 din Decretul legislativ nr. 259 din 1 august 2003 și cele necesare pentru utilizarea prestațiilor respective se stabilesc fără întârziere prin ordonanță de plată de către ministerul public care a solicitat sau a executat autorizația de a dispune operațiunile de interceptare. [...] 3. Împotriva ordonanței de plată se poate formula opoziție potrivit articolului 170” și

articolul **170**: „1. Împotriva ordonanței de plată emise în favoarea personalului auxiliar al instanțelor judecătorești și al parchetelor, [...] beneficiarul și părțile din procedură, inclusiv ministerul public, pot formula opoziție. Opoziția este reglementată la articolul 15 din Decretul legislativ nr. 150 din 1 septembrie 2011”

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Prin somație de plată, Tribunale di Catanzaro (Tribunalul din Catanzaro), instanță de prim grad, a pus în întârziere Ministero della Giustizia (Ministerul Justiției) pentru plata în favoarea STM srl a unor sume care includ dobânzi de întârziere, în temeiul articolelor 4 și 5 din Decretul legislativ nr. 231/2002, cu titlu de remunerație pentru activitatea de închiriere a unor echipamente electronice pentru interceptarea convorbirilor telefonice și ambientale prestată de societatea menționată în beneficiul mai multor parchete.
- 2 Ministero della Giustizia (Ministerul Justiției) a formulat opoziție la aceeași instanță, care a revocat prin hotărâre somația de plată și a recunoscut în favoarea STM o creanță care nu include dobânzi de întârziere. Astfel, instanța menționată a apreciat că serviciile care servesc interceptării și supravegherii ambientale nu fac parte din tranzacțiile comerciale, remunerate potrivit criteriilor prevăzute de Decretul legislativ nr. 231/2002, ci din activitățile personalului auxiliar al instanțelor judecătorești și al parchetelor, remunerate potrivit criteriilor prevăzute la articolul 168 și următoarele din TUSG.
- 3 Hotărârea pronunțată în primă instanță, atacată, a fost confirmată în apel. Împotriva hotărârii pronunțate în apel, STM a declarat recurs la instanța de trimitere.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

- 4 **Potrivit societății recurente**, furnizarea de servicii de închiriere a unor echipamente efectuată de ea este o tranzacție comercială în sensul Directivei 2011/7/UE, întrucât este o prestare de servicii în schimbul plății unui preț, și, prin urmare, trebuie să poată produce dobânzi de întârziere în cazul efectuării cu întârziere a plății.
- 5 Nu s-ar opune unei astfel de calificări faptul că serviciul a fost solicitat de un parchet. Astfel, prin autorizarea utilizării echipamentelor de interceptare, acesta din urmă ar formula o veritabilă acceptare a ofertei prezentate de societatea furnizoare și, în acest mod, ar încheia cu ea un raport contractual, care face obiectul normelor comune în materia obligațiilor și a contractelor.
- 6 Chiar dacă raportul în discuție ar trebui, dimpotrivă, să fie calificat drept raport de drept public, iar plata ar fi, așadar, justificată, de o obligație legală ca reprezentând cheltuieli de judecată, locatorului ar trebui să i se recunoască în orice caz dobânzile de întârziere, iar acesta ar trebui să își poată valorifica creanța și prin alte mijloace decât cel prevăzut în special de TUSG, și anume ordonanța de plată. Astfel, o asemenea ordonanță, după ce a fost emisă, a) este doar comunicată părții, iar nu notificată în copie certificată pentru conformitate cu originalul, astfel încât creditorul, dacă dorește să procedeze la executare, trebuie să obțină mai întâi o copie investită cu formulă executorie, plătind în avans cheltuielile aferente, b) nu dispune cu privire la dobânzi (legale sau de întârziere), iar c) împotriva sa se poate formula numai opoziție în temeiul articolului 170 din textul unic menționat. În plus, d) nu sunt prevăzute termene pentru emiterea ordonanței de plată.
- 7 În schimb, **potrivit Ministero della Giustizia** (Ministerul Justiției), pe de o parte, actul de autorizare a utilizării unor echipamente private ar fi un act de exercitare a autorității publice de către administrația publică și, pe de altă parte, ministerul public nu ar avea competența de a angaja prin contract administrația publică.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 8 Până în anul 2004, nu existau dispoziții exprese privind încadrarea cheltuielilor de interceptare. Articolul 5 alineatul 1 litera i-bis din TUSG, introdus prin Legea nr. 311/2004, a inclus printre cheltuielile care se restituie la bugetul de stat, care le-a suportat în avans, atât pe cele aferente activităților de urmărire, care revin în temeiul legii operatorilor de telefonie, cât și pe cele care servesc acestor activități. Pentru ambele tipuri de cheltuieli, articolul 168-bis din TUSG, introdus prin Decretul legislativ nr. 120/2018, a prevăzut că acestea se stabilesc prin ordonanță judecătorească în temeiul articolului 168 din TUSG.
- 9 Această alegere normativă dovedește, potrivit jurisprudenței constante a Corte di cassazione (Curtea de Casație), voința legiuitorului a) de a considera că și închirierea de echipamente de la entități private, precum și, dacă este cazul, serviciul personalului însărcinat sunt strâns legate de procesul penal și b) de a

include cheltuielile aferente, drept cheltuieli excepționale, printre cheltuielile de judecată, așadar fără liberă negociere, atât în ceea ce privește faza stabilirii, cât și în privința fazei opoziției. În conformitate cu orientarea amintită, asemenea cheltuieli pot fi stabilite, așadar, numai de parchetul sesizat, „fără întârziere” (articolul 168-bis), prin ordonanță motivată care devine executorie cu titlu definitiv în lipsa unei opoziții în sensul articolului 170 din TUSG și care constituie titlu de plată a cheltuielilor, în sensul articolului 171 din TUSG.

- 10 Totuși, în opinia instanței de trimitere, o astfel de abordare riscă să limiteze protecția jurisdicțională efectivă a locatorului, dat fiind că referirea exclusivă la TUSG elimină posibilitatea acestuia din urmă de a-și valorifica creanțele, dacă este cazul, prin introducerea unei cereri de somație de plată. Astfel, o societate precum recurenta din prezenta procedură nu numai că nu ar avea dreptul la dobânzi de întârziere, ci ar fi obligată să suporte întârzieri, adesea considerabile, în ceea ce privește recunoașterea drepturilor sale (TUSG nu prevede niciun termen pentru emiterea ordonanței de plată de către instanța competentă), nu ar dispune de un titlu pentru a iniția acțiuni în vederea protejării creanței sale, chiar dacă aceasta ar fi fost recunoscută (ordonanța de plată nu este transmisă integral) și ar putea pune în discuție cuantumul sumei de plată doar potrivit modalităților prevăzute în mod expres în acest scop la articolul 170 din TUSG.
- 11 Aceste consecințe, care reies din jurisprudența constantă până în prezent a Corte di cassazione (Curtea de Casație), determină instanța sesizată cu soluționarea litigiului să aibă îndoieli cu privire la compatibilitatea jurisprudenței amintite cu dreptul Uniunii. Astfel, se pot regăsi a) o posibilă neconformitate cu reglementarea Uniunii, transpusă în dreptul național, privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale, precum și b) încălcarea specifică a articolului 10 alineatul (1) din Directiva 2011/7, potrivit căruia creditorul ar trebui să poată dispune de un titlu executoriu în termen de 90 de zile de la emiterea ordonanței de plată, și, în sfârșit, c) o incompatibilitate cu dreptul fundamental la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil (articolul 47 din cartă).

Prin urmare, se solicită interpretarea preliminară a reglementării relevante.

- 12 Instanța de trimitere arată că, în urma unei plângeri depuse de recurentă, este în curs de desfășurare o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva Italiei, în temeiul articolului 258 TFUE [INFR (2021) 4037]; astfel, Comisia Europeană apreciază că, prin faptul că nu include închirierea echipamentelor în discuție printre tranzacțiile comerciale, reglementarea italiană ar lipsi societățile prestatoare de protecția care decurge din Directiva privind întârzierea în efectuarea plăților.

Având în vedere procedura menționată și amplitudinea contenciosului dintre societăți de închiriere și parchete, se solicită judecarea cauzei privind trimiterea preliminară potrivit procedurii accelerate.